

Ірина Бабенко

(м. Полтава)

ЕМОЦІЙНА КУЛЬТУРА СУЧАСНОГО ЛІДЕРА: ІМІДЖМЕЙКЕРСТВО ТА ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ

У бізнес-процесах роль менеджера не обмежується лише управлінськими компетенціями та стратегічним мисленням, він як справжній лідер повинен володіти високим рівнем емоційного інтелекту та ефективно формувати власний імідж. Емоційна культура лідера є тим фундаментом, що допомагає не лише керувати колективом, а й створювати атмосферу довіри, мотивації та продуктивності. У сучасному світі, де швидкі зміни та непередбачувані виклики стають нормою, лідери крім вищезазначених якостей повинні володіти не лише професійними навичками, а й бути емоційно інтелектуальними особистостями, які можуть розуміти, керувати та використовувати власні емоції для досягнення успіху, здійснювати стратегії власної конкурентоспроможної справи (Шпильовий В. Д., Бабенко І. В., Школяр С. П., 2024). Високий рівень емоційної культури сприяє створенню здорового робочого середовища, зміцненню командного духу та формуванню міцних стосунків із колегами.

Одним із головних проявів емоційної культури лідера є його здатність до натхнення та підтримки команди. Уміння створювати позитивний психологічний клімат, підтримувати відкритість і взаєморозуміння, сприяти розвитку співробітників є основними характеристиками успішного керівника. Лідер, який володіє емоційною мудрістю, здатний запобігати конфліктам або вирішувати їх таким чином, щоб зберігати довіру та продуктивність у колективі. Важливим аспектом є також вміння давати конструктивний зворотний зв'язок, що мотивує співробітників до самовдосконалення та підвищення ефективності роботи в умовах змін (Школяр С.П., Шпильовий В.Д., Бабенко І.В., 2024).

Розвиток емоційної культури сучасного лідера вимагає постійної роботи над собою, навчання та рефлексії. Практики усвідомленості, розвиток навичок активного слухання, емоційного самоконтролю та емпатії допомагають керівникам удосконалювати свої лідерські якості. Крім того, відкритість до нових знань (Школяр С.П., Бабенко І.В., 2022), готовність визнавати власні помилки та працювати над ними сприяють зростанню рівня емоційного інтелекту.

Емоційний інтелект – це здатність розпізнавати, розуміти та управляти власними емоціями, а також впливати на емоційний стан інших людей. Дослідження Деніела Гоулмана, відомого психолога і автора концепції емоційного інтелекту, доводять, що емоційний інтелект є навіть важливішим за IQ для успішного лідерства.

Учені виділяють п'ять основних компонентів емоційного інтелекту, які допомагають людині розуміти власні емоції, керувати ними та будувати ефективні соціальні взаємодії:

1. **Самоусвідомлення** – здатність розпізнавати власні емоції, розуміти їхні причини та вплив на поведінку. Це включає реалістичну оцінку своїх сильних і слабких сторін та впевненість у власних можливостях.

2. **Самоконтроль** – вміння керувати емоціями, не піддаватися імпульсивним реакціям, залишатися зібраним у стресових ситуаціях. Це дозволяє приймати виважені рішення і підтримувати конструктивну поведінку навіть під тиском.

3. **Мотивація** – внутрішнє прагнення до досягнення цілей, наполегливість і здатність знаходити натхнення у своїй діяльності. Високомотивовані люди орієнтовані на розвиток і не бояться труднощів.

4. **Емпатія** – здатність розуміти почуття інших людей, виявляти до них увагу і враховувати їхні емоційні стани при спілкуванні. Вона сприяє побудові міцних міжособистісних відносин і розвитку довіри.

5. **Соціальні навички** – вміння ефективно спілкуватися, співпрацювати, керувати командою, вирішувати конфлікти та знаходити компроміси. Це необхідно для успішної взаємодії у професійному та особистому житті (Гоулман, Бояціс, Маккі, 2021).

Лідери з високим рівнем емоційного інтелекту краще адаптуються до змін, легше встановлюють довірливі стосунки з колективом та ефективно вирішують конфлікти. Важливою складовою їхньої успішності є не лише внутрішня чутливість до емоцій, а й те, як вони презентують себе зовнішньому світу. Саме тут ключову роль відіграє іміджмейкерство – процес створення, підтримки та коригування образу лідера в суспільстві. Воно включає як зовнішні аспекти (зовнішній вигляд, манери, невербальна комунікація), так і внутрішні (поведінка, цінності, риторика, стиль управління).

Імідж сучасного лідера формується через поєднання зовнішнього вигляду, стилю спілкування, емоційного інтелекту та професійної репутації. Візуальний аспект відіграє важливу роль у першому враженні: охайний зовнішній вигляд, впевнена постава, відкриті жести та доречна міміка підкреслюють авторитет і викликають довіру. Лідер, який контролює свої невербальні сигнали, створює відчуття впевненості та стабільності, що є ключовим для ефективного управління.

Вербальна комунікація є не менш важливим компонентом іміджу, адже успішний лідер вміє чітко і переконливо висловлювати свої думки, адаптувати стиль мовлення до аудиторії, використовувати риторику для мотивування команди. Здатність знаходити правильні слова в складних ситуаціях дозволяє зберігати довіру колективу та ефективно керувати процесами.

Проте, справжній вплив лідера залежить від його емоційного іміджу – вміння розуміти та керувати власними емоціями, а також емоціями оточення. Лідер із високим рівнем емоційного інтелекту здатний надихати, підтримувати та створювати комфортне середовище для команди. Відкритість, емпатія, щира зацікавленість у добробуті підлеглих роблять його не просто керівником, а справжнім натхненником. Завершальним, але не менш значущим елементом є ділова репутація, яка ґрунтується на чесності, відповідальності та професіоналізмі. Лідер, який виконує свої обіцянки, діє етично і демонструє компетентність, здобуває повагу як всередині організації, так і поза її межами. Саме поєднання всіх цих факторів формує цілісний образ сучасного лідера, здатного ефективно керувати, надихати та вести за собою.

Успішний лідер усвідомлює важливість іміджмейкерства, адже воно визначає перше враження, яке він справляє на колег, партнерів та суспільство в цілому. Найважливішою умовою успішного лідерства є наявність певної системи морально-психологічних відносин, підкріпленої комплексом заходів організаційного, психологічного характеру, що забезпечують здатність до творчості, наявність у колективі партнерських та дружніх відносин, гарний зворотний зв'язок, а також інтегративні характеристики високорозвинутого колективу (спільність ціннісних орієнтацій, інтересів, цільових установок) (Бабенко, Школяр, Дзекун, 2022).

Хоча імідж може бути створений штучно, без розвинутого емоційного інтелекту він швидко руйнується. Лідер, який не вміє керувати власними емоціями або не проявляє емпатії, не зможе побудувати стійкий авторитет та викликати довіру.

Емоційний інтелект відіграє ключову роль у формуванні іміджу сучасного лідера, адже саме завдяки йому керівник може ефективно взаємодіяти з людьми, ухвалювати виважені рішення та викликати довіру. Один із головних аспектів емоційного інтелекту сучасного управлінця – емоційний самоконтроль, який дозволяє уникати імпульсивних реакцій та необдуманих рішень. Коли лідер здатний зберігати спокій навіть у стресових ситуаціях, це підсилює його авторитет в очах підлеглих і партнерів, адже він асоціюється зі стабільністю та надійністю. Відсутність самоконтролю, навпаки, може призвести до втрати довіри, конфліктів та негативного впливу на репутацію.

Інший важливий компонент емоційного інтелекту – емпатія, що сприяє побудові глибших і довірливих відносин із колективом. Лідер, який вміє розуміти почуття та потреби інших, демонструє турботу про співробітників, що формує його імідж як відкритого, чуйного та справедливого керівника. Такий стиль управління мотивує команду працювати продуктивніше та з більшим ентузіазмом, адже люди почуваються почутими й важливими. Крім того, емпатія допомагає уникати конфліктів і знаходити компроміси, що є важливим для підтримки здорової робочої атмосфери. Ще одним фактором, що визначає імідж лідера, є його соціальні навички, які безпосередньо впливають на комунікацію та взаємодію з іншими.

Вміння ефективно спілкуватися, вести переговори та виступати перед аудиторією створює образ впевненого, харизматичного та компетентного керівника. Лідер із розвиненими соціальними навичками здатний надихати людей, мотивувати їх та переконливо доносити свої ідеї, що зміцнює його впізнаваність та популярність у професійному середовищі. Таким чином, емоційний інтелект не лише допомагає керівникові краще розуміти себе та інших, а й є важливим інструментом для формування сильного та позитивного іміджу як інноваційного менеджера підприємства (Бабенко І., Большая О., Іщенко І., Харченко Н., Школяр С., 2024).

Таким чином, сучасний лідер – це не просто менеджер, а натхненник і мотиватор, який вміє керувати не лише процесами, а й емоціями людей. Емоційна культура лідера – це не лише його особиста характеристика, а й стратегічна перевага, яка допомагає створювати сильні, згуртовані та продуктивні команди. Емоційний інтелект є ключовим фактором у формуванні ефективного лідерства, а іміджмейкерство допомагає створити сильний, впізнаваний та авторитетний образ. Для досягнення успіху в сучасному світі лідер повинен: розвивати власний емоційний інтелект, працювати над самоусвідомленням та емпатією; будувати свій імідж, спираючись на щирість, професіоналізм і соціальні навички; використовувати іміджмейкерство не лише як інструмент маніпуляції, а як спосіб передати власні цінності та місію. Дослідження в роботі проводилися в межах виконання завдань затвердженої в УкрІНТЕІ теми НДДКР «Розвиток регіональної інноваційної інфраструктури: інформаційно-консультативне забезпечення в сфері інтелектуальної власності» (№0124U005180, науковий керівник С.П. Школяр) як елементу розвитку управління освітніми проєктами в умовах інтеграції регіональних програм розвитку в світову економіку та в контексті цілей сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Бабенко І., Школяр С., Дзекун Ю. Новаторський педагогічний менеджмент як освітня теорія і практика. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Випуск 29. С. 5-9.
2. Бабенко І., Большая О., Іщенко І., Харченко Н., Школяр С. Роль реінжинірингу в розвитку бізнес-процесів, інноваційного менеджменту та маркетингу підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2024. Вип. 4 (51). С. 5-10.

3. Гоулман Д., Бояціс Р., Маккі Е. Емоційний інтелект лідера. Пер. з англ. 3-тє вид. К. : Наш Формат, 2021. 288 с.
4. Школяр С. П., Бабенко І. В. Врахування концепції економіки навчання при підготовці фахівців-менеджерів. *Modern science: innovations and prospects*. Proceedings of the 8th International scientific and practical conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2022. Рр. 286-293.
5. Школяр С. П., Шпильовий В. Д., Бабенко І. В. Стандарти в проєктному менеджменті: маркетингові інновації та зміни в методології бізнес-процесів та управління проєктами. *Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXXI КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 110 річниці університету (м. Полтава, 30–31 травня 2024 р.) / за заг. Ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2024. С. 190-193.
6. Шпильовий В. Д., Бабенко І. В., Школяр С. П. Процесні дії в стратегії управління змінами освітніх організацій. *Інноваційні аспекти освітнього та проєктного менеджменту: досвід А. Макаренка в діалозі із сучасністю* : матеріали XXIII Міжнар. Наук.-практ. Конф. (м. Полтава, 14-15 березня 2024 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проєктами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. Наук.-практ. Семінарів (м. Полтава, 14-15 березня 2024 р.) / за заг. Ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2024. С. 269-271.